

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ,
КРИМІНАЛІСТИКИ ТА ЕКСПЕРТОЛОГІЇ
ФАКУЛЬТЕТ № 6**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**навчальної дисципліни «Напрями розвитку науки кримінальний
процесу»
вибіркових компонент освітньої програми третього (доктор
філософії) рівня вищої освіти
081 «Право»**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 9 від 30.10.2023 р.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 9 від 18.10. 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол № 9 від 29.10.2023 р.

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС (протокол від 16.10.2023 № 9)

Розробники:

Професор кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС, д.ю.н., професор Слінько С.В.

Доцент кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 ХНУВС, к.ю.н., доцент Соловйова О.Є.

Рецензенти:

Завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, д.ю.н., професор Житний О.О.

Завідувач кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 ХНУВС, к.ю.н., доцент Романюк В.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Денна форма навчання

Номер та назва змістового модулю, номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема № 1. Основні положення кримінально-процесуальної теорії	12	4	6			6	
Тема № 2. Докази і доказування у кримінальному провадженні	12	4	4			6	
Тема № 3. Заходи забезпечення кримінального провадження. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення, строки та процесуальні витрати	10	2	4			6	
Тема № 4. Досудове розслідування	12	2	4			6	
Тема № 5. Судове провадження	8	2	6			4	
Тема № 6. Особливі порядки кримінального провадження. Виконання судових рішень. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Кримінальний процес зарубіжних держав	12	2	4			6	
Всього	90	16	28			46	Екзамен

1.2. Заочна форма навчання

Номер та найменування навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Література, сторінки	Вид контролю
	Всього	з них:						
		лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні	Самостійна робота		
Тема № 1. Основні положення кримінально-процесуальної теорії	15	2	2			11		Екзамен
Тема № 2. Докази і доказування у кримінальному провадженні	15	1	2			12		
Тема № 3. Заходи забезпечення кримінального провадження. Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення, строки та процесуальні витрати	15	1	2			12		
Тема № 4. Досудове розслідування	15	1	2			12		
Тема № 5. Судове провадження	15	1	1			13		
Тема № 6. Особливі порядки кримінального провадження. Виконання судових рішень. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження. Кримінальний процес зарубіжних держав	15	1	1			13		
Всього за семестр № 1	90	8	10			72		

2. Методичні вказівки до семінарських та практичних занять

ТЕМА № 1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ

Семінарське заняття 1: Поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу.

Час проведення 2 год. денна форма, 2 год. заочна форма.

Місце проведення спеціалізована навчальна аудиторія.

Навчальні питання

1. Поняття і завдання кримінального процесу.
2. Система кримінального процесу.
3. Кримінально – процесуальна форма та її значення.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінару по цій темі студенти мають з'ясувати і дати докладні відповіді на такі питання:

1. Загальне поняття кримінального процесу і його завдання в світлі Конституції України 1996р. Кримінальний процес як наука. Основні категорії науки кримінального процесу. Розвиток науки кримінального процесу в Україні. Харківська процесуальна школа.

2. Історичні форми кримінального процесу. Кримінальний процес і правосуддя. Кримінально-процесуальні правовідносини.

Література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 90—91. — 19 травня.

3. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 лип. 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 41—42, № 43, № 44—45. — Ст. 529.

4. Загальна декларація прав людини : прийнята та проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 р. // Офіційний вісник України. — 2008. — № 93. — Ст. 3103.

5. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. // Офіційний вісник України. — 1998. — № 13. — Ст. 270.

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини [Електронний ресурс] : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

7. Адаховський Д. Поняття, сутність і види кримінально-процесуальних функцій / Д. Адаховський // Право України. — 2010. — № 6. — С. 220—225.

8. Андрусяк В. Мета та завдання досудового слідства / В. Андрусяк // Вісник прокуратури. — 2010. — № 1. — С. 77—80.

9. Гевко В. Удосконалення процесуальної форми як основа реформування кримінального судочинства України / В. Гевко // Право України. — 2010. — № 2. — С. 150—157.

10. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч. посіб. / М75 А.В. Молдован, С.М. Мельник –К.: Центр учбової літератури, 2013. — 368 с.

11. Рожнова В.В. Про передумови визначення завдань кримінального судочинства / В. В. Рожнова // Правова система в умовах розвитку сучасної державно-правової діяльності. — К., 2011. — С. 34—36.

12. Рожнова В.В. Кримінально-процесуальна форма та її значення / В. В. Рожнова // Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України на сучасному етапі. — К., 2011. — С. 81—83.

Семінарське заняття 2: Поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу.

Час проведення 2 год. денна форма.

Місце проведення спеціалізована навчальна аудиторія.

Навчальні питання

1. Кримінально-процесуальні функції.
2. Кримінально-процесуальні гарантії.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінару по цій темі студенти мають з'ясувати і дати докладні відповіді на такі питання:

Процесуальна форма, її значення. Процесуальні гарантії, їх значення. Розвиток процесуальних гарантій в умовах розбудови правової держави України.

Зміст та система кримінального процесу як навчальної дисципліни.

Література

2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 90—91. — 19 травня.

4. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 лип. 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 41—42, № 43, № 44—45. — Ст. 529.

5. Загальна декларація прав людини : прийнята та проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 р. // Офіційний вісник України. — 2008. — № 93. — Ст. 3103.

6. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. // Офіційний вісник України. — 1998. — № 13. — Ст. 270.

7. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини [Електронний ресурс] : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

8. Адаховський Д. Поняття, сутність і види кримінально-процесуальних функцій / Д. Адаховський // Право України. — 2010. — № 6. — С. 220—225.

9. Андрусяк В. Мета та завдання досудового слідства / В. Андрусяк // Вісник прокуратури. — 2010. — № 1. — С. 77—80.

10. Гевко В. Удосконалення процесуальної форми як основа реформування кримінального судочинства України / В. Гевко // Право України. — 2010. — № 2. — С. 150—157.

11. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч.посіб./ М75 А.В.Молдован, С.М.Мельник –К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

12. Рожнова В.В. Про передумови визначення завдань кримінального судочинства / В. В. Рожнова // Правова система в умовах розвитку сучасної державно-правової діяльності. — К., 2011. — С. 34—36.

13. Рожнова В.В. Кримінально-процесуальна форма та її значення / В. В. Рожнова // Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України на сучасному етапі. — К., 2011. — С. 81—83.

Семінарське заняття 3: Поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про поняття, завдання, основні інститути кримінального процесу.

Час проведення 2 год. денна форма.

Місце проведення спеціалізована навчальна аудиторія.

Навчальні питання

1. Наука і навчальна дисципліна кримінального процесу.
2. Співвідношення кримінального процесу з іншими галузями права та юридичними дисциплінами.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінару по цій темі студенти мають з'ясувати і дати докладні відповіді на такі питання:

Співвідношення кримінального процесу з іншими галузями права та суміжними науками.

Поняття і сутність кримінального судочинства. Стадії кримінального процесу, їх загальна характеристика.

Література

14. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

15. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 90—91. — 19 травня.

16. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 7 лип. 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2010. — № 41—42, № 43, № 44—45. — Ст. 529.

17. Загальна декларація прав людини : прийнята та проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 груд. 1948 р. // Офіційний вісник України. — 2008. — № 93. — Ст. 3103.

18. Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 р. // Офіційний вісник України. — 1998. — № 13. — Ст. 270.

19. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини [Електронний ресурс] : прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 груд. 1966 р. — Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

20. Адаховський Д. Поняття, сутність і види кримінально-процесуальних функцій / Д. Адаховський // Право України. — 2010. — № 6. — С. 220—225.

21. Андрусяк В. Мета та завдання досудового слідства / В. Андрусяк // Вісник прокуратури. — 2010. — № 1. — С. 77—80.

22. Гевко В. Удосконалення процесуальної форми як основа реформування кримінального судочинства України / В. Гевко // Право України. — 2010. — № 2. — С. 150—157.

23. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч.посіб./ М75 А.В.Молдован, С.М.Мельник —К.: Центр учбової літератури, 2013. — 368 с.

24. Рожнова В.В. Про передумови визначення завдань кримінального судочинства / В. В. Рожнова // Правова система в умовах розвитку сучасної державно-правової діяльності. — К., 2011. — С. 34—36.

25. Рожнова В.В. Кримінально-процесуальна форма та її значення / В. В. Рожнова // Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства України на сучасному етапі. — К., 2011. — С. 81—83.

ТЕМА № 2. КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА СФЕРА ЙОГО ДІЇ

Семінарське заняття 1: Кримінально-процесуальне законодавство України та сфера його дії

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про кримінально-процесуальне законодавство України та сфера його дії.

Час проведення 2 година.

Місце проведення спеціалізована навчальна аудиторія.

Навчальні питання

1. Поняття, сутність і значення кримінального процесуального закону.
2. Діюче кримінально-процесуальне законодавство України.
3. Чинність кримінального процесуального закону в просторі, часі і щодо осіб.

Методичні рекомендації до проведення семінарського заняття

Готуючись до семінарського заняття по цій темі студенти мають з'ясувати і дати докладні відповіді на питання:

1. Поняття та значення кримінально-процесуального закону.
2. Кримінально-процесуальні норми: поняття, види і структура.
3. Особливості санкцій кримінально-процесуальних норм.
4. Джерела кримінально-процесуального права.
5. Конституція України як джерело кримінально-процесуального права. Пряме застосування конституційних норм при провадженні у кримінальних справах.
6. Загальновизнані принципи і норми міжнародного права у кримінально-процесуальному законодавстві України.
7. Кримінально-процесуальний кодекс України. Його структура і зміст.
8. Значення роз'яснень Пленуму Верховного Суду України, наказів генерального прокурора, міністра внутрішніх справ України та інших актів нормативного характеру для кримінально-процесуальної діяльності.
9. Чинність кримінально-процесуального закону в просторі, в часі та за колом осіб.
10. Застосування кримінально-процесуального закону за аналогією.
11. Проблеми удосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства.

Завдання для практичних занять

1. Під час розслідування кримінального провадження виникла необхідність продовжити строк досудового слідства до 6 місяців. Слідчий склав постанову про порушення клопотання про продовження строку досудового слідства і за 5 діб до закінчення строку слідства звернувся до прокурора області. Прокурор зауважив, що слідчий порушив строк порушення клопотання, встановлений у наказі Генерального прокурора, який складає 15 діб до закінчення відповідного терміну розслідування. Слідчий заперечив і пояснив, що КПК встановлює термін звернення з поданням лише про продовження строку тримання обвинуваченого під вартою, а відносно постанови про клопотання продовження строку досудового слідства КПК такої вимоги не має, і тому він склав постанову у межах строку досудового слідства. І взагалі він працює слідчим в системі МВС і не зобов'язаний дотримуватись наказів Генерального прокурора.

Хто правий у цій ситуації?

2. Під час провадження досудового розслідування у кримінальному провадженні про крадіжку чужого майна, яка сталася у м. Харкові, було встановлено, що злочин скоїв громадянин Росії Довгань П.І., який мешкає у м. Белгороді. У зв'язку з такими обставинами виникла необхідність затримати Довгань П.І. як підозрюваного у вчиненні злочину і провести у його помешканні у м. Белгороді обшук з метою відшукати викрадені речі.

З урахуванням правил дії кримінально-процесуального закону у просторі вкажіть підстави і порядок виконання названих дій.

3. Громадянин Грузії, який навчався у вищому навчальному закладі м. Києва, був затриманий за підозрою у вчиненні злочину. Посилаючись на те, що він громадянином іноземної держави, затриманий вимагав свого негайного звільнення.

Яке рішення може бути прийняте у такій ситуації? Які правила дії кримінально-процесуального закону щодо іноземців і осіб без громадянства?

Література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 90—91. — 19 травня.
3. Про громадянство України : Закон України від 18 січ. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 13. — Ст. 65.
4. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства [Електронний ресурс]: Закон України від 22 верес. 2011 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
5. Про визнання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини [Електронний ресурс] : Закон України від 23 лют. 2006 р. — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
6. Про міжнародні договори України [Електронний ресурс] : Закон України від 29 черв. 2004 р. — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
7. Бринцев В. Д. Роль і значення правотворчості у формуванні єдиного правового поля Європи / В. Д. Бринцев // Вісник Конституційного Суду України. — 2009. — № 2. — С. 80—91.

ТЕМА № 3. ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Семінарське заняття: Засади кримінального провадження.

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про засади кримінального провадження.

Час проведення 2 години.

Навчальні питання

1. Поняття засад кримінального провадження та їх система.
2. Загальна характеристика засад кримінального провадження.
3. Значення засад кримінального судочинства.

Методичні рекомендації

При підготовці до семінарських занять по цій темі студенти мають з'ясувати і дати докладні відповіді на такі питання:

1. Поняття та значення засад кримінального провадження.
2. Класифікація засад кримінального провадження.
3. Система засад кримінального провадження за Конституцією України.
4. Засада законності. Засада недоторканності особи. Засада публічності. Засада презумпції невинуватості. Засада забезпечення підозрюваному, обвинуваченому та підсудному права на захист. Засада гласності. Засада національної мови судочинства. Засада змагальності та диспозитивності. Засада усності і безпосередності. Засада об'єктивної істини. Інші засади процесу.

Завдання для практичних занять

1. Під час розслідування кримінального провадження у слідчого виникла необхідність у проведенні обшуку в гаражі підозрюваного Димко. Слідчий склав постанову про проведення обшуку після чого звернувся за згодою на його проведення до

начальника слідчого відділу, який дав дозвіл на проведення обшуку. Слідчий у присутності двох понятих здійснив обшук і склав про це відповідний протокол.

Чи відповідають дії слідчого засадам кримінального процесу?

2. Дільничний інспектор міліції з метою перевірки інформації про незаконне зберігання вогнепальної зброї разом з оперуповноваженим карного розшуку прийшов у помешкання Іванова і пояснив свій візит перевіркою паспортного режиму. У той час, коли дільничний перевіряв документи Іванова і членів його сім'ї оперуповноважений оглянув усі кімнати, приміщення гаражу, горище. Після чого, нічого не знайшовши, працівники міліції вибачились і пішли.

Чи відповідають вимогам засад кримінального процесу дії працівників міліції?

3. Під час розслідування кримінального провадження про крадіжку було з'ясовано, що викрадені телевізор, відеомагнітофон і монітор комп'ютера обвинувачений можливо сховав на своїй дачі. З метою перевірки цієї інформації оперуповноважений карного розшуку за своєю ініціативою у відсутність мешканців проник у будинок, оглянув усі кімнати, горище. Не знайшовши викрадених речей, він усно повідомив слідчому, що проводити обшук в цьому помешканні немає сенсу.

Дайте оцінку дій оперуповноваженого карного розшуку.

Література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — № 90—91. — 19 травня.

3. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : станом на 17 січ. 2012 р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

4. Барташук Л. П. Гарантії забезпечення права людини на повагу до честі і гідності у кримінальному судочинстві України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / Л. П. Барташук. — К., 2011. — 24 с.

5. Галаган О. І. Захист прав і свобод суб'єктів кримінального судочинства в Україні та ФРН : [навч. посіб.] / О. І. Галаган, В. А. Савченко. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2011. — 200 с.

6. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч.посіб./ М75 А.В.Молдован, С.М.Мельник –К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

7. Навроцька В. В. Засада диспозитивності та її реалізація в кримінальному процесі України : [монографія] / Навроцька В. В. — Львів : ЛДУВС, 2010. — 440 с.

8. Рогальська В.В. Змагальність у досудовому провадженні (за матеріалами діяльності слідчих підрозділів ОВС) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / В. В. Рогальська. — Дніпропетровськ, 2012. — 20 с.

ТЕМА № 4. СУД, СТОРОНИ ТА ІНШІ УЧАСНИКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ.

Семінарське заняття: Суд, сторони та інші учасники кримінального процесу.

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про суд, сторони та інших учасників кримінального процесу.

Час проведення 2 години.

Місце проведення спеціалізована навчальна аудиторія.

Навчальні питання

1. Поняття і класифікація сторін кримінального процесу.

2. Суд, слідчий суддя, присяжний як сторони кримінально-процесуальної діяльності.

3. Сторона обвинувачення.
4. Сторона захисту.
5. Потерпілий та його представник у кримінальному процесі. Їх процесуальний статус.
6. Інші учасники кримінального провадження.
7. Відводи сторін кримінального провадження.

Методичні рекомендації

Сторони кримінального процесу – це державні органи та їх посадові особи, громадські об'єднання та громадяни, які в ході порушення кримінального провадження, досудового розслідування, судового розгляду кримінальних справ та виконання постановлених у них рішень, здійснюючи певну функцію, вступають між собою в процесуальні правовідносини.

Готуючись до практичного заняття з цієї теми студенти мають з'ясувати, які чинники визначають класифікацію сторін, надати характеристику кожної групи сторін, і відповісти на наступні питання:

1. Поняття і класифікація сторін кримінального процесу.
2. Кримінально-процесуальні функції. Функції обвинувачення, захисту, правосуддя; сторони, що їх виконують.
3. Державні органи та посадові особи, які ведуть процес.
4. Суд як орган судової влади, його функції та повноваження. Судовий контроль за законністю та обґрунтованістю рішень і дії органів досудового розслідування. Форми здійснення правосуддя та їх особливості. Незалежність суддів, народних засідателів і присяжних та підкорення їх лише закону. Обставини, які виключають участь судді в кримінальному процесі. Відводи і самовідводи суддів. Суд присяжних.
5. Прокурор, його функції та повноваження у кримінальному процесі. Загальна характеристика функцій прокурора та його повноважень у різних стадіях процесу. Обставини, які виключають участь прокурора в кримінальному процесі.
6. Слідчий, його функції та повноваження. Процесуальна самостійність слідчого. Взаємовідносини слідчого та прокурора. Обставини, які виключають участь слідчого в кримінальному процесі.
7. Начальник слідчого відділу, його функції та повноваження.
8. Органи дізнання, їх функції та повноваження.
9. Обвинувачений, його процесуальне становище.
10. Підозрюваний, його процесуальне становище.
11. Захисник, його обов'язки і права. Особи, що допускаються як захисники. Порядок запрошення захисника. Момент допуску захисника до участі в справі. Відмова від захисника і його заміна. Випадки, в яких відмова від захисника не може бути прийнята. Обставини, що виключають участь захисника в справі. Усунення захисника від участі у справі.
12. Потерпілий. Підстави та порядок визнання особи потерпілою. Права потерпілого. Особливості процесуального становища потерпілого в справах публічного, приватно-публічного і приватного обвинувачення.
13. Цивільний позивач, його права та обов'язки. Цивільний відповідач, його права та обов'язки.
14. Законні представники обвинуваченого, підозрюваного, потерпілого.
15. Представники потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача.
16. Особи, які відіграють допоміжну роль у кримінальному процесі: експерт, спеціаліст, перекладач, педагог, лікар, секретар судового засідання.

Державні органи і посадові особи, що ведуть процес – це основні сторони, оскільки без них неможлива кримінально-процесуальна діяльність. До них віднесені суд

(суддя), прокурор, слідчий, начальник слідчого підрозділу, орган дізнання, особа, що проводить дізнання.

Обговорюючи питання на семінарському занятті необхідно дати характеристику кожному суб'єкту. Рекомендується дотримуватися наступного порядку:

- а) дати пояснення відповідного терміну ("суд", "прокурор" і т. інше);*
- б) розповісти про порядок призначення (звільнення, обрання) відповідної посадової особи на посаду для чого слід ознайомитись з нормами законів "Про статус суддів", "Про прокуратуру", із Положенням про органи досудового слідства в системі МВС України (наказ № 1600 від 25.12.03);*
- в) дати перелік обставин, які виключають участь того чи іншого суб'єкту у конкретній кримінальній справі (глава 4 КПК), а також у якому порядку здійснюється відвід;*
- г) дати характеристику повноважень кожного суб'єкту, посилаючись на відповідні статті КПК.*

До кримінально-процесуальної діяльності залучаються громадяни та юридичні особи, які мають свій особистий інтерес у кримінальній справі, або представляють інтереси інших зацікавлених у справі осіб (тобто, учасники процесу). Згідно із п. 8 ст. 32 КПК до цієї категорії належать обвинувачений, підозрюваний, захисник, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, представники потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача. При обговоренні питання щодо цих суб'єктів кримінального судочинства слід дати характеристику таким учасником процесу як обвинувачений, підозрюваний, захисник, потерпілий і його представник. Процесуальне положення цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників буде розглянуте у наступній темі № 5.

Насамперед, необхідно визначити кого кримінально-процесуальний закон визнає обвинуваченим (ст. 43 КПК), підозрюваним (ст. 43¹ КПК), захисником (ст. 44-48 КПК), потерпілим (ст. 49 КПК) і його представником (ст. 52 КПК). Крім того, дати характеристику їх процесуальних прав і обов'язків, назвати кримінально-процесуальну функцію, яку той чи інший учасник здійснює.

Під час вивчення питання слід звернути увагу на те, що громадяни набувають кримінально-процесуальний статус обвинуваченого, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників після складання відповідного процесуального документу органом дізнання, слідчим, прокурором, судом (постанова про притягнення як обвинуваченого, постанова при визнання потерпілим та ін.). Особа набуває статус підозрюваного після: 1) затримання у порядку ст. 106 (115 КПК); 2) застосування відносно особи будь якого запобіжного заходу до складання постанови про притягнення як обвинуваченого.

При підготовці до третього питання слід також звернути увагу на правове становище цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників у кримінальному процесі. Передусім необхідно з'ясувати умови спільного розгляду кримінальної справи і цивільного позову. Не кожний цивільний позов може розглядатися разом із кримінальною справою. Тому обговорюючи друге питання, необхідно чітко визначити за яких обставин цивільний позов може бути розглянутий у кримінальному процесі. Слід також звернути увагу, що ці умови витікають зі змісту ст. 28 КПК.

Завдання для практичного заняття

1. Під час проведення досудового слідства у кримінальному провадженні про незаконне поміщення особи у психіатричну лікарню (ст. 151 КК), яке вчинив слідчий прокуратури Давидов, прокурор району був присутній під час пред'явлення йому обвинувачення, а також брав участь у його допиті як обвинуваченого. Коли кримінальна справа розглядалась у суді то державне обвинувачення підтримував той же прокурор району. Підсудний Давидов заявив відвід обвинувачу у зв'язку з тим, що він брав участь у провадженні досудового слідства і не може бути об'єктивним.

Чи підлягає заявлений відвід задоволенню? Яке процесуальне положення прокурора на різних стадіях кримінального процесу.

2. Під час розслідування злочину передбаченого ст. 257 КК на адресу ст. слідчого прокуратури області Петрова неодноразово надходили анонімні листи з вимогами відмовитись від ведення справи та погрозами знищення його майна шляхом підпалення. Через деякий час слідчому Петрову повідомили з садового кооперативу, що на його садибі вночі сталася пожежа і згорів будинок. Слідчий виїхав на місце події, провів його огляд, про що склав протокол, а повернувшись до свого службового кабінету, порушив кримінальну справу за ознаками злочину передбаченого ст. 194 ч. 2 КК, прийнявши її до свого провадження.

Дайте оцінку діям слідчого та процесуальному значенню прийнятих рішень.

3. Під час розслідування кримінального провадження по обвинуваченню Курінного у скоєнні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 286 КК, слідчий прийняв рішення про закриття кримінального провадження у зв'язку із відсутністю в діях обвинуваченого складу злочину. Начальник СВ після вивчення кримінального провадження скасував постанову слідчого і дав слідчому письмові вказівки відносно провадження ряду слідчих дій. Але слідчий відмовився виконувати вказівки начальника СВ і звернувся до прокурора з письмовою скаргою, де зазначив, що начальник СВ перевищив свої повноваження.

Хто правий у цій ситуації? У чому виражається процесуальна самостійність слідчого?

Література

1. Конституція України [Електронний ресурс] : прийнята 26 черв. 1998 р. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/_doc2.usf/link1/TO12341.html
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — 19 травня (№ 90—91).
3. Бегма А. П. Прокурор як суб'єкт кримінально-процесуальної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / А. П. Бегма. — К., 2011. — 20 с.
4. Кучевський П. В. Діяльність адвоката у кримінальному процесі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / П. В. Кучевський. — К., 2011. — 16 с.
5. Михайлів С. В. Адвокат — представник потерпілого у крим. процесі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / С. В. Михайлів. — К., 2011. — 18 с.
6. Мовчан Г. В. Процесуальні повноваження прокурора у досудовому провадженні та в суді першої інстанції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза ; оперативно-розшукова діяльність» / Г. В. Мовчан. — Х., 2010. — 20 с.
7. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч.посіб./ М75 А.В.Молдован, С.М.Мельник —К.: Центр учбової літератури, 2013 с.
8. Письменний Д. П. Слідчий органу досудового розслідування : проблеми правової регламентації в проекті Кримінального процесуального кодексу України / Д. П. Письменний // Проблеми реформування кримінально-процесуального та кримінального законодавства України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 14 жовт. 2011 р.). — Х., 2011. — С. 182—186.
9. Удалова Л. Д. Суб'єкти кримінально-процесуального доказування : [навч. посіб.] / Л. Д. Удалова, О. В. Рибалка. — К. : КНТ, 2012. — 160 с.

ТЕМА № 5. ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.

Семінарське заняття: Докази і доказування у кримінальному процесі.

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про докази і доказування у кримінальному процесі.

Час проведення 2 годин.

Навчальні питання

1. Доказове право-підгалузь кримінального процесуального права.
2. Поняття і значення доказів. Належність і допустимість доказів. Їх класифікація.
3. Поняття кримінального процесуального доказування та його значення. Збирання, перевірка, оцінка доказів.
4. Предмет та межі доказування
5. Загальна характеристика видів доказів.

Методичні рекомендації

З метою успішного засвоєння першого питання необхідно вивчити вимоги ст. 84 КПК, де закріплені поняття доказів, перелік їх джерел, а також виконати письмове завдання (скласти таблиці):

Таблиця 1. Докази.

Підстави класифікації	Вид доказів
-----------------------	-------------

Обговорюючи питання класифікації доказів важливо показати її практичне значення для діяльності органів досудового слідства, прокуратури і суду.

Готуючись до другого питання, слід дати визначення поняття „джерело доказів”, а також відмінність від поняття „спосіб доказування” або „докази”. Джерела доказів в кримінальному процесі.

Джерела доказів передбачені в ч. 2 ст. 84 КПК. До них відносяться показання свідка; показання потерпілого; показання підозрюваного; показання обвинуваченого; висновки експерта; речові докази; протоколи слідчих і судових дій; протоколи із відповідними додатками, складені за результатами проведення оперативно-розшукових заходів; інші документи. Відповідаючи на дане питання необхідно не тільки перелічити всі джерела доказів, а й дати їх визначення та коротку характеристику.

Таблиця 2. Джерела доказів (скласти зведену повну таблицю)

Джерела доказів	Порядок процесуального закріплення
-----------------	------------------------------------

Вивчаючи перше питання теми необхідно зважати на те, що КПК не розкриває змісту поняття “кримінально-процесуальне доказування”. Визначення цього поняття дає наука кримінального процесу. Тому для засвоєння матеріалу по цьому питанню необхідно ознайомитись із відповідними розділами підручників, а також рекомендованими літературними джерелами після чого сформулювати визначення поняття “доказування”. Слід звернути увагу на те, що таке визначення повинно містити вказівки на: 1) урегульовану нормами КПК діяльність; 2) суб'єктів кримінального процесу, що здійснюють процесуальну діяльність; 3) елементи процесу доказування.

Процес доказування має три складових частини: а) збирання (формування); б) перевірку доказів; в) оцінку доказів.

Обговорюючи друге питання необхідно охарактеризувати кожен з трьох складових частин, для чого уважно вивчити вимоги ст. 85 і ст. 86 КПК, а також відповідні розділи навчальної літератури. З'ясовуючи способи збирання доказів, слід звернути увагу на проблему можливості використання у кримінально-процесуальному доказуванні даних, які були одержані під час оперативно-розшукової діяльності (Закони України “Про оперативно-розшукову діяльність”, “Про організаційні засади боротьби із організованою злочинністю”, ст. 84 КПК).

Кримінально-процесуальне доказування як одна із форм пізнання має свій предмет дослідження. Предметом доказування у кримінальному процесі являється сукупність фактів що необхідно встановити для правильного вирішення кримінальної справи. Мінімальний перелік обставин, які належить доказати у кожній кримінальній справі, визначений у ст. 91 КПК. Слід враховувати, що незалежно від характеру злочину (убивство, зґвалтування та інші) предмет доказування єдиний і обов'язковий для всіх кримінальних справ. Крім того, при обговоренні цього питання слід виділити співвідношення понять “предмет доказування” і “межі доказування”, а також дати характеристику суб'єктів, що здійснюють доказування та приймають у ньому участь.

Суб'єктами доказування є суд, прокурор, слідчий і особа, яка провадить дізнання. Готуючись до шостого питання слід приділити увагу такому поняттю, як „обов'язок доказування”. Саме на суб'єктів доказування законом покладений цей обов'язок. Прокурор, слідчий та особа, яка провадить дізнання, зобов'язані вжити всі передбачені законом заходи для всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин справи, виявити як обвинувальні, так і виправдувальні обвинуваченого, а також обтяжуючі та пом'якшуючі його відповідальність обставини. Суд, прокурор, слідчий та особа, яка провадить дізнання, не вправі перекладати обов'язок доказування на обвинуваченого. Необхідно також усвідомлювати, що ця заборона поширюється також на захисника обвинуваченого і підозрюваного, їх законних представників, на потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників.

Вони теж є суб'єктами доказування, але на відміну від суду, судді, прокурор, слідчого, особи, яка провадить дізнання, органу дізнання і начальника слідчого відділу мають право, а не зобов'язані брати участь у доказуванні, тобто в збиранні, перевірці й оцінці доказів, висувати певні твердження на захист своїх законних інтересів і аргументувати їх.

Завдання для практичного заняття

1. Під час розслідування кримінального провадження про нестачу грошей у касі автотранспортного підприємства, слідчий повідомив про підозру касиру Зотовій в тому, що вона привласнила кошти, які отримувала при продажу квитків, тобто вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 191 КК. Зотова визнала себе винною частково і пояснила, що нестача дійсно сталася з її вини, але грошей вона не привласнила, у неї їх викрали частково, коли вона їхала у міському транспорті. Крім того, одного разу вона забула закрити сейф, де були гроші, а у кімнаті крім неї ще два працівника бухгалтерії, можливо вони викрали гроші. Слідчий пояснив, що підозру можна змінити тільки у тому разі, якщо Зотова докаже, що нестача сталася дійсно з таких обставин, як вона розказала. Зотова подала скаргу прокурору, який скасував подальші рішення слідчого.

Чому прокурор став на бік обвинуваченої Зотової?

2. Під час розслідування кримінального провадження про порушення правил безпеки дорожнього руху, що спричинили смерть потерпілого (ст. 286 ч. 2 КК) слідчий зібрав такі докази:

1. Допитаний як свідок лікар “Швидкої допомоги” пояснив, що коли він надавав потерпілому допомогу на місці наїзду той був ще живий і сказав, що його збила автомашина чорного кольору марки ВАЗ.

2. Свідок Григоров пояснив, що йому розказував знайомий Васін про те, що його сусід по гаражу Треньов ремонтував свою автомашину ВАЗ чорного кольору (замінював фару, рихтував ліве крило) і сказав, що наїхав на чоловіка.

3. Допитаний як свідок Васін показання Григорова підтвердив.

4. Допитаний як підозрюваний Треньов пояснив, що того дня з гаражу не виїжджав, Васіну нічого не розповідав, крім того, ні на кого не наїжджав.

5. Під час огляду автомашини Треньова було встановлено, що ВАЗ-2105 № А 22-48 ХА чорного кольору має на лівому крилі сліди виправлень (рихтування), на лівій фарі відсутнє скло, на бампері – краплі речовини темно-бурого кольору схожої на кров.

6. Відповідно до висновків судово-медичної експертизи краплі темно-бурого кольору, знайдені на бампері автомашини Треньова, є кров'ю людини, І групи (кров потерпілого також віднесена до І групи).

7. Свідок Богаєв пояснив, що бачив як автомашина ВАЗ-2105 чорного кольору їхала з великою швидкістю, наїхала на чоловіка і, не зупиняючись, поїхала далі.

8. Під час огляду місця події були виявлені і вилучені шматки скла, схожі на скло від автофари.

9. Криміналістична експертиза відновлення цілого по частинах дійшла висновку, що розбите скло з місця події є складовою частиною фари автомашини типа ВАЗ-2105.

10. Встановлено, що Треньов на роботі та вдома характеризується як порядна людина, але двічі за останній рік притягувався до амін. відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

Класифікуйте зібрані докази, назвіть джерела доказів.

3. Під час досудового слідства у кримінальному провадженні про крадіжку 3 легкових автомобілів з майданчика станції технічного обслуговування, слідчий одержав від співробітника карного розшуку касету з магнітофонним записом розмови головного інженера СТО з бригадиром слюсарів, з якої можна було дійти висновку, що їм відомо хто викрав автомобілі і вони мають надію одержати від крадігів свою долю “за мовчання”. Оперуповноважений пояснив, що за своєю ініціативою він встановив пристрій для підслуховування у кабінеті головного інженера і таким чином записав усі його розмови за один день. Після прослуховування вибрав його розмову з бригадиром, переписав на окрему касету. Слідчий роз'яснив оперуповноваженому, що не може прилучити касету до справи.

Як повинен обґрунтувати слідчий свою відмову?

4. Розслідуючи кримінальне провадження про викрадення кольорових металів у великих розмірах на заводі “Метиз”, слідчий доручив співробітникам оперативних служб встановити осіб, що скуповували викрадений метал. Через 10 діб слідчий одержав фотокопії товарно-транспортних накладних з яких було видно, що метал одержувала комерційна фірма “Унтер”. У своєму рапорті оперуповноважений повідомив, що фотокопії були виготовлені під час оперативно-розшукових заходів, а оригінали документів злочинці знищили.

Яке рішення повинен прийняти слідчий, керуючись правилами перевірки та оцінки доказів?

5. Ковальов і Сисоєв були затримані за підозрою у вчиненні крадіжки з магазину за попередньою змовою. Але Ковальов під час допиту стверджував, що крадіжку він скоїв сам, Сисоєва ніколи не бачив і з ним не знайомий. Слідчий прилучив до справи фотографії місця пригоди, у тому числі замка дверей зі слідом пошкодження, а також фото знайдене під час обшуку у помешканні Сисоєва, де він був сфотографований разом з Ковальовим.

Дайте порівняльну характеристику доказового значення фотознімків з місця пригоди та фотознімка вилученого під час обшуку.

Література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — 19 травня (№ 90—91).

3. Запотоцький А. П. Документи як процесуальні джерела доказів у кримінальному судочинстві : [монографія] / А. П. Запотоцький, Д. О. Савицький. — К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2011. — 220 с.
4. Стахівський С. М. Проблеми реформування кримінально-процесуального законодавства : Вибрані твори (Світлій пам'яті С. М. Стахівського присвячується) / Стахівський С. М. — К. : Бізнес Медіа Консалтинг, 2010. — 276 с.
5. Удалова Л. Д. Практикум з кримінального процесу : [навч. посіб.] / Удалова Л. Д., Рожнова В. В., Шпотаківська О. В. — К. : КНТ, 2010. — 360 с.
6. Шейфер С. А. Доказательства и доказывание по уголовным делам: проблемы теории и правового регулирования / Шейфер С. А. — М. : Норма, 2010. — 240 с.
7. Грошевий Ю. М. Докази і доказування у кримінальному процесі : [навч.-практ. посіб.] / Ю. М. Грошевий, С. М. Стахівський. — К. : КНТ, 2006. — 272 с.
8. Куценко О. Правила перевірки допустимості доказів у кримінальному судочинстві / О. Куценко // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 5. — С. 81—84.
9. Степанов О. Належність як один із критеріїв оцінки доказів / О. Степанов // Підприємництво, господарство і право. — 2003. — № 5. — С. 110—112.
10. Стахівський С. Оцінка доказів та їх процесуальних джерел у кримінальному процесі / С. Стахівський // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 6. — С. 135—138.
11. Чорноус Ю. Місце та значення слідчих дій у процесі доказування по кримінальній справі / Ю. Чорноус // Підприємництво, господарство і право. — 2004. — № 4. — С. 117—121.

ТЕМА № 6. ФІКСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ. ПРОЦЕСУАЛЬНІ РІШЕННЯ, ПОВІДОМЛЕННЯ, СТРОКИ ТА ВИТРАТИ

Семінарське заняття: Фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення, повідомлення, строки та витрати.

Навчальна мета заняття:

Під час заняття, студенти повинні отримати знання, про фіксування кримінального провадження. Процесуальні рішення, повідомлення, строки та витрати.

Час проведення 2 години.

Навчальні питання

1. Форми фіксування кримінального провадження.
2. Поняття і види кримінально-процесуальних документів. Процесуальні рішення.
3. Протоколи та додатки до протоколів.
4. Поняття та класифікація строків у кримінальному процесі.
5. Порядок обчислення процесуальних строків.
6. Поняття і види процесуальних витрат.

Методичні рекомендації

Процесуальні документи — це передбачені і регламентовані нормами кримінально-процесуального закону, виражені у процесуальній формі акти, в яких фіксуються дії і рішення посадових осіб і органів, що ведуть кримінальний процес. Вивчаючи цю тему, студенти мають надати класифікацію усіх процесуальних документів, які складаються по кримінальному провадженню і з'ясувати вимоги, що пред'являються до кожного документа (протоколу, постанови, подання, ухвали, обвинувального акту, вироку тощо).

Процесуальні строки — це встановлені законом проміжки часу для здійснення процесуальних дій і прийняття рішень, а також для виникнення, зміни або припинення процесуальних правовідносин. Види строків та правила їх обчислення і поновлення передбачені ст. ст. 113-117 КПК.

Процесуальні витрати – це пов’язані з забезпеченням провадження по справі кошти, видані свідкам, експертам, потерпілим тощо. Суми витрачені на зберігання, пересилання і дослідження речових доказів. Ст.ст. 118-126 КПК передбачають порядок обчислення відшкодування процесуальних витрат.

Завдання для практичного заняття

1. 1 лютого о 23 годині на місці вчинення злочину (розбійного нападу) був затриманий Вєтров. 2 лютого о 10 годині слідчий склав протокол затримання Вєтрова з додержанням вимог ст. 207 КПК. 5 лютого о 9 годині слідчий, після пред’явленого обвинувачення Вєтрову, звернувся з поданням до суду про обрання обвинуваченому запобіжного заходу – взяття під варту. Звернувшись за одержанням на це згоди до прокурора він одержав зауваження від останнього про порушення процесуального строку затримання підозрюваного. Слідчий пояснив, що триденний строк, передбачений вимогами ст. 207 КПК, він не порушив.

Дайте оцінку позиції слідчого і прокурора.

2. 1 березня місцевий суд проголосив виправдувальний вирок відносно підсудного Зотова, який обвинувачувався у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 190 КК. 16 березня потерпілий звернувся з апеляцією до суду, але суддя пояснив потерпілому, що він пропустив строк подачі апеляції тому вона не може бути прийнята.

Дайте оцінку законності прийнятого рішення суддею.

3. Мешканця м. Києва Прокопенка викликав для допиту як свідка слідчий м. Харкова. Після допиту свідок висловив прохання сплатити йому добові, а також вартість проїзду у вагоні класу “люкс”. Слідчий склав постанову про відшкодування коштів свідкові, вказавши оплату білетів у плацкартному вагоні.

Чи вірно поступив слідчий?

5. Ростенко, як свідок протягом майже усього робочого дня брав участь у проведенні слідчої дії – слідчого експерименту. Після закінчення слідчої дії, підписання протоколу свідок заявив слідчому клопотання про відшкодування йому денної платні у зв’язку з тим, що він працює по договору на будівництві приватного будинку і господар за пропущений день не заплатить йому.

Як повинен вчинити слідчий?

Література

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. // Голос України. — 2012. — 19 травня (№ 90—91).

3. Молдован А.В. Кримінальний процес України /текст/ : Навч. посіб./ М75 А.В. Молдован, С.М. Мельник –К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

4. Михайленко О. Р. Строки та інші часові параметри в кримінальному процесі України : [навч. посіб.] / Михайленко О. Р. — К. : Юрінком Інтер, 2000. — 40 с.

5. Михайленко О. Сутність та проблемність часових параметрів у кримінальному процесі / О. Михайленко // Вісник Національної академії прокуратури України. — К., 2008. — № 2. — С. 58—64.

6. Перепада О. Про відшкодування судових витрат у кримінальному процесі (порівняльний аналіз законодавства України і ФРН) / О. Перепада // Право України. — 2001. — № 1. — С. 100—104.

7. Фомін С. Б. Кримінально-процесуальні строки – важлива передумова досягнення справедливого правосуддя / С. Б. Фомін // Проблеми законності : [респ. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій]. — Х., 2002. — Вип. 55. — С. 167—173.

8. Фомін С. Б. Строки у кримінальному судочинстві : поняття, класифікація та функціональне призначення : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / Фомін Сергій Борисович. — Х., 2003. — 207 с.

4. Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни;
2. Робоча навчальна програма;
3. Методичні матеріали до семінарських та практичних занять;
4. Конспекти лекцій;
5. Макети матеріалів кримінального провадження;
6. Зразки процесуальних документів.

4.2. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. №254/96 // Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст.141.
2. Загальна декларація прав людини (прийнята і проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року) // Бюллетень законодавства і юрид. практики України. –1997. - №5. – стр. 19.
3. Конвенція про захист прав і основних свобод людини 1950 р., Рим, 4.XI.1950 (Конвенцію ратифіковано Законом №475/97-ВР від 17.07.97) // ОВУ. –1998. - №13. – С.270 – 302.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини. Прийнятий 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН (ратифікований СРСР 18 вересня 1973 р. і набрав сили 23.03.1976 р. // Відомості Верховної Ради СРСР, - 1976, - №17. - Ст.291) (про приєднання див.: постанову ВР УРСР №582-12 від 25.12.90) // Бюллетень законодавства і юрид. практики України. – 2000. - №12. – стр. 5.
5. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 р. (ратифікована Законом України від 22.09.1995 р.; набула чинності для України 29.12.1995 р.) // Україна в міжнародно-правових відносинах. Боротьба із злочинністю та взаємна правова допомога (книга перша) / Збірник документів (українською і російською мовами). - К.: Юрінком, 1996. - С. 1095 - 1115.
6. Віденська конвенція про право міжнародних договорів, 1969 р. / [http: // zakon.rada.gov.ua / cgi-bin / laws / main.cgi](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi).
7. Віденська конвенція про дипломатичні зносини, 1961 р. / [http: // zakon.rada.gov.ua / cgi-bin / laws / main.cgi](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi).
8. Віденська конвенція про консульські зносини, 1963 р. / [http: // zakon.rada.gov.ua / cgi-bin / laws / main.cgi](http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi).
9. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. // Голос України. — 2012. — 19 травня (№ 90—91).
10. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : станом на 17 січ. 2012 р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
11. Закон України „Про оперативно-розшукову діяльність” від 18 лютого 1992 р. №2135–ХІІ // Відомості Верховна Рада України. – 1992. – №22. – Ст.303.
12. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 // ВВР України. – 1994. – № 28.
13. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року // Офіційний вісник України від 07.11.2014. – № 87. – Ст. 2471.
14. Про Національну поліцію : Закон України від 2.07.2015 // ВВР України. – 2015. – №40-41, Ст. 379.
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон від 05.07.2012 № 5076-VI // Верховна Рада України. – 2012. - № 7.
16. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – №31. – Ст.545.
17. Про організацію діяльності органів досудового розслідування

Національної поліції України МВС України; Наказ, Положення, Інструкція від 06 липня 2017 № 570.

18. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07 липня 2017 № 575.

19. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань : Наказ Генеральної прокуратури України від 06 квітня 2016 № 139.

20. Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16 лютого 2018 № 111.

21. Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію в системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27.05.2016 № 432.

22. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затверджена Наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 16.11.2012 N 114/1042/516/1199/936/1687/5.

23. Кримінальний процес : підручник / [О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін.]; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Харків : Право, 2018. – 584 с.

24. Кримінальний процес : підручник / За заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 544 с.

25. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : підручник. – К. : Істина, 2014. – 432 с.

26. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес: навчальний посібник. – К.: Ваіте, 2014. – 280 с.

27. Молдован А. В., Мельник С. М. Кримінальний процес України: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

28. Кримінальний процес. навчальний посібник для підготовки до іспиту / О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, В. М. Трофименко, А. Р. Туманянц, О. Г. Шило. – Х.: Оберіг, 2014. – 248 с.

Допоміжна література

1. Басиста І.В. Прийняття і виконання процесуальних рішень слідчого на стадії досудового розслідування: теоретичні і практичні проблеми. Монографія/І.В.Басиста. – Львів : ЛДУВС, 2013. – 600 с.

2. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: монографія /Ю.В.Баулін. – Київ, Атіка, 2014. – 296 с.

3. Європейські та міжнародні стандарти у сфері судочинства. – Київ, 2015. – 708 с.

4. Зайкан Я.П. Настільна книга адвоката у кримінальній справі (КПК 2012/Я.П.Зайкан, С.Ф.Сафулько. – Київ, ВД «Дакор», 2013. – 576 с.

5. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні. Практичний коментар-роз'яснення. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 238 с.

6. Капліна О.В. Підозра у кримінальному провадженні: поняття, ознаки, сутність/ О.В.Капліна// Юрид. часопис Нац. акад.внутр.справ. – 2013. - №1. – С.238-242.

7. Кримінальний процес : підручник / За заг. ред. В. В. Коваленка, Л. Д. Удалової, Д. П. Письменного. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 544 с.

8. Кримінальний процес. навчальний посібник для підготовки до іспиту / О. В.

Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів, В. М. Трофименко, А. Р. Туманянц, О. Г. Шило. – Х.: Оберіг, 2014. – 248 с.

9. Кримінальний процес: підручник / О.В.Капліна, О.Г.Шило, В.М.Трофименко та ін.; за заг. ред. О.В.Капліної, О.Г.Шило. – Харків: Право, 2018. – 584с.

10. Кримінальний процесуальний кодекс України з постатейними матеріалами практики Європейського суду з прав людини / [А. В. Столітній, Ю. Г. Севрук, О. В. Сапін та ін.] ; за ред. А. В. Столітнього. – 2-ге вид., перероб. та допов. – Харків : Право, 2019. – 952 с.

11. Кримінальний процесуальний кодекс України: структурно-логічні схеми і таблиці, типові бланки та зразки процесуальних документів : науково-практичний посібник / [авт. кол.: Андрєєв Р. Г., Блажівський Є. М., Гошовський М. І. та ін.]. – К. : Алерта, 2012. – 736 с.

12. Куйбіда Р. Посібник із написання судових рішень/Р.С.Куйбіда, О.Сироїд. – Київ: Дрім Арт. 2013. – 224 с.

13. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : підручник. – К. : Істина, 2014. – 432 с.

14. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес: навчальний посібник. – К.: Ваіте, 2014. – 280 с.

15. Макаров М.А. Судовий контроль у кримінальному провадженні: монографія /М.А.Макаров: НАВС. – Київ, центр учб. літ., 2016. – 339 с.

16. Марочкін О.І. Мотивування процесуальних рішень слідчого: монографія/О.І.Марочкін. – Київ, Нац. акад. прокуратури України, 2015. – 214 с

17. Молдован А. В., Мельник С. М. Кримінальний процес України: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.

18. Моторигіна М. Г. Сторона захисту в судовому провадженні у першій інстанції : монографія / М. Г. Моторигіна ; за наук. ред. д.ю.н., проф. О. В. Капліної. – Харків : Оберіг, 2018. – 306 с.

19. Настільна книга детектива, прокурора, судді; коментар антикорупційного законодавства за заг. ред. М.І.Хавронюка. – 2 –е вид., перероблене і доповнене. – Київ, ВД «Дакор», 2017. – 522 с.)

20. Настільна книга слідчого (детектива). Коментар, зразки та бланки процесуальних документів: практ. посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2017. – 280 с.

21. Настільна книга слідчого Національної поліції України: станом на 17 жовтня 2016 року. практ. посіб./упоряд. А.В. Дрозд Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 480 с.

22. Настільна книга слідчого: практ.посіб./редкол.: Ю.І.Руснак. – Київ, вид. дім «Ін Юре», 2014. – 446 с.

23. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Вид. 13-те, доповнене і перероб. – К.: Правова єдність, 2017. – 834 с.

24. Негласні слідчі (розшукові) дії: наук. практ. посіб. / Ю.Г.Севрук, О.В.Шамара, А.В.Столітній та інш. – Київ, Нац. акад. прокуратури України, 2017. – 110 с.

25. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України: коментарі, роз'яснення, документи / відп. ред. В. С. Ковальський. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 408 с.

26. Погорецький М.А. Нова концепція кримінального процесуального доказування:/М,А.Погорецький//Вісник кримінального судочинства. – 2015. - №3 – С.63-79

27. Процесуальні документи прокурора у кримінальному провадженні. Науково-практичний посібник у 2-х т. Т.1: Процесуальні документи прокурора під час досудового розслідування. – К.: Національна академія прокуратури України, 2016. – 372 с.

28. Стратонов В.М. Кримінально-процесуальні рішення в системі пізнавальної

діяльності [текст]/В.М. Стратонов// Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2009. - №4 – С.171-177.

29. Тагієв С.Р. Негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному судочинстві України: монографія/С.Р.Тагієв. – Київ : ВД «Дакор», 2015. – 440 с.

30. Ткачук О. М. Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси: постатейний показчик правових позицій Верховного Суду – Великої Палати та Касаційного кримінального суду (практика 2018 року) / О. М. Ткачук. – Харків : Право, 2019. – 252 с.

31. Трофименко В.М. Теоретичні та правові основи диференціації процесуальної форми у кримінальному судочинстві: монографія /В.М.Трофименко. – Харків : ТОВ «Оберіг», 2016. – 304 с.

32. Удалова Л. Д., Патюк С. О. Цілі і завдання сучасного кримінального судочинства України : навч. посібн. – К. : КНТ, 2014. – 176 с.

33. Фаренник В.І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія і практика: монографія /В.І.Фаренник. – Київ:Алерта, 2017. – 548 с.

34. Яновська О.Г. Оскарження адвокатом рішень, дії чи бездіяльності слідчого, прокурора та слідчого судді під час досудового розслідування: наук.практ.посіб./ О.Г.Яновська. Акад.адвок.України. – Київ: Прецедент, 2013. – 32 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Офіційний сайт Верховної Ради України. – <https://www.rada.gov.ua>.

3. Офіційний сайт судової влади в Україні. – <https://court.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Верховного Суду. – https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/el_vidan/.

5. Єдиний державний реєстр судових рішень. – <http://www.reyestr.court.gov.ua/Page/1>.